

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

Prav ves čas na pravi poti

Ni dolgo tega, ko smo z otvoritvijo kodranke slavili novo pomembno zmago. Kodranka je sad naših rok, je sad, ki smo ga takorekoč dobili na pragu novega leta. Je dokaz, da smo ves čas na pravi poti in obenem napotek, kako moramo delati vnaprej. Ob otvoritvi objekta je bila slovesnost, na kateri je govoril tudi glavni

direktor Miroslav Štimac. Pripravil je krajši govor. Z zanimanjem smo mu prisluhnili, ker pa je pisana beseda malce drugačna od govorjene, smo se člani uredniškega odbora Vezila odločili, da govor, prirejen za tisk, objavimo tudi v našem glasilu.

Pred kratkim smo odprli proizvodni objekt, novo „Ko-

dranko”, ki ni pomembna le za našo delovno organizacijo, ampak tudi za celotno metliško in jugoslovansko gospodarstvo.

Predstavlja namreč tekoči proizvodni program, končno fazo proizvodnje v okviru programa proizvodnje PA vlaken „program Yulon”.

(nadaljevanje na 2. str.)

Ta mesec bo poteklo 38 let od izjemno pomembnega dogodka iz let NOV: 22. decembra 1941 je bila v vasi Rudo ustanovljena I. proletarska brigada. Tovariš Tito je že avgusta 1941 napovedal, da bodo iz prvih partizanskih odredov nastale močne enote oboroženih sil naše revolucije. Rojstvo naše armade je zato naš veliki praznik.

JLA, rojena v vojni kot oborožena sila ljudstva, kot oboroženo ljudstvo samo. Brez nje si ne bi priborili svobode, brez nje po zmagi ne bi očuvali dragocenih pridobitev socialne in nacionalne revolucije. Nenehno je ljudstvo med vojno in po njej krepilo njeno borbena moč in obrambne sposobnosti. Vedno smo se zavedali in zatrjevali, da je trajen in neusahljiv vir njenih moči v njeni neprekinjeni enotnosti z ljudstvom. In danes vemo: JLA je po svojem nastanku, značaju in družbeni praksi armada delavskega razreda in vseh naših delovnih ljudi.

Veliki praznik

Podružbljanje vseh dejavnosti ljudske obrambe je eno izmed znanih stališč zadnjega kongresa ZKJ. Na tem področju smo dosegli velik napredek. Kljub temu si moramo prizadevati, da dosežemo tako na področju obrambne pripravljenosti in usposobljenosti, kot tudi pri utrjevanju varnostnih razmer nove, še večje uspehe. Uresničiti moramo vsa načela družbene samozaščite in splošne ljudske obrambe. Le tako bomo izpolnili misel vñ ovnega komandanta tovariša Tita, „da mora biti vsa Jugoslavija kakor jež”. Bodic tega ježa je iz leta v leto več in vedno bolj prodira zamisel vseljidskega odpora v najširše plasti prebivalcev Jugoslavije.

Čestitke naši armadi so tudi letos združene s hvaležnostjo tovarišu Titu: v njegovem vsestranskem ustvarjalnem delu imata njegova vojaška misel in praksa izjemno mesto. Kot strateg osvobodilne vojne in revolucije v sodobnem času je maršal Tito zasnoval svoje delo na filozofskih, idejnih in političnih temeljih marksizma ter na vse večji moči delavskega razreda. Gradil in zmagal je skupaj s svojim ljudstvom in z vsemi naprednimi silami v osvobodilnem in revolucionarnem boju ter obrambi naše neodvisnosti.

N. S.

Poiskati krivce med seboj

Zadnjič se je razpalila na delavskem svetu delovne organizacije delegatka iz TOZD Konfekcija Metlika. Svoje ostre

Iz Kometa

28. novembra smo v Kometu v okviru praznovanj občinskega praznika občine Metlika in dneva republike svečano podelili jubilejne nagrade devetindvajsetim jubilanom. Letos je proslavljala 30 let delovne dobe le ena jubilanika. Sedem jih je bilo z dvajsetletno in enaindvajset z desetletno delovno dobo. Še enkrat iskrene čestitke in mnogo delovnih uspehov za vnaprej.

V spomladanski sezoni sejmskih prireditev v letu 1980 bomo razstavljali na sejmu MODA '80 v Ljubljani, ki bo od 14. do 18. januarja, na sejmu MODEST '80 v Skopju od 11. do 16. februarja in v Zagrebu od 18. do 24. aprila. Upajmo, da bo uspešno.

Naša OZD je prevzela pokroviteljstvo nad tekmovanjem letalskih modelarjev Dolenjske za pokal sezone 1979. Tekmovanje je bilo organizirano v počastitev občinskega praznika občine Metlika in dneva republike. Svoje veščine so letalski modelarji prikazali 25. novembra na letališču Otok.

Delavski svet je na svoji seji 11. decembra 1979 odločil, da se v drugi polovici decembra organizira srečanje naših upokojencev, ki bodo ob tej priložnosti prejeli tudi denarne nagrade. Želimo jim prijetno snidenje in dobro počutje v naši sredini.

Nič čudnega ne bi bilo, če bi se ob jutrih na cesti od križišča do Kometa pripetila kakšna hujska prometna nesreča. Cesta je neosvetljena in brez pločnikov, udeleženci v prometu pa tudi ne upoštevajo pravil.

misli je uperila zoper to, da delavski svet nikoli noče poiskati krivcev za posamezne napake in napakice. Zagrozila je, da bo zapustila sejo, če se bo podobno dogajalo v prihodnje.

Lepo je slišati pošteno, zavzeto besedo. O, da, jako lepo. Toda napake, napakice in krivci so v tem primeru v TOZD Konfekcija Metlika. Tako se mi zdi. Bele vrane je treba torej poiskati tam, v kolektivu, tam jim je treba povedati v obraz, kar jim gre, tam jim je treba reči, da so, če so, nesposobni. Delavski svet ni sodišče, ni miličniška postaja niti oddelek organov za notranje zadeve. Vloga delavskega sveta je jasno in glasno zapisana v naših samoupravnih aktih, ki bi jih bilo dobro kdaj prelistati. Prebrati, se poglobiti vanje.

No, da ne bo vse tako napeto, jezno, naj zapišem, da imam rad ostre razprave, iskrece misli, kajti prek njih lahko pridemo do resnice, če sploh lahko pridemo. Veliko lepše je sedeti na sestankih, kjer se ljudje oglašajo, kjer nimaš občutka, da si v akvariju med molčečimi ribami, med avtomati, ki gluho in slepo dvigajo roke. Lepo je čutiti zavzetost ljudi, delegatov, ki jim ni vseeno, da malomarneži hodijo po balah bombaža, da mečejo čike okoli sebe, da spijo v objemu materiala med delovnim časom, ki se ne požvižgajo na to, če včasih ni pravega dela, če zmanjka zadrž, sukanca in tako naprej. Prav gotovo so to pravi delegati, pošteni delavci in prav ti bi morali delati red tam, kjer se kaj takšnega ali podobnega dogaja.

Poglejte: če nam doma zmanjka, na primer, sladkorja, ko bi morali sladiti čaj, ne drvimo kričat k sosedu, ampak zgrabimo za ušesa v hiši tistega, ki skrbi za družinsko nabavo. Prepričan sem, da je tako. In če tako ukrepamo pod okriljem domače strehe, zakaj ne bi prenesli prakse tudi pod res včasih puščajočo opeko delovne organizacije. Probleme bi najbrž bolj sproti reševali in delegatka ne bi zahtevala od delavskega sveta, naj s kazalcem pokaže na garjavo ovco, ki bi morala sedeti kje v kotu sejne sobe, rdeča v obraz kot razjarjen puran, potna kot debeluh v savni Dolenjskih Toplic.

Morda pa je moje razmišljanje zgrešeno. Če je tako, bi bil iskreno vesel odgovora na straneh našega (?) Vezila, glasila delovnih ljudi delovnih organizacij Komet in Beti. Le pogumno z besedo na papir!

TONI GAŠPERIČ

Prav ves čas na

(nadaljevanje s 1. str.)

Z izgradnjo prvih faz v Yulonu v Ljubljani, predvidevamo, da bodo dela končana ob koncu naslednjega leta, bo to pomemben korak pridobitve surovinske osnove za tekstilno industrijo Jugoslavije na eni strani, po drugi pa pomembno nadomeščanje sedanjega uvoza. Za Beti pa to pomeni celotno pokrivanje uvoza z izvozom, in sicer v letu 1981.

Letna proizvodnja bo 2000 ton poliamidnih finih in grobih sintetičnih teksturiranih in taslaniziranih prej, celotna nalozba je veljala 286 milijonov, od tega oprema 116, zgradba 91, obratna sredstva 30 in drugo 31 milijonov. Skupni prihodek ob polnem zagonu bo 331 milijonov, dohodek 80 milijonov, zaposlenih bo 250 delavcev, od tega samo 100 novih.

Zapisati moramo, da je celotna investicija realizirana v zelo kratkem času, saj smo šele lani julija podpisali pogodbe za izgradnjo in nakup opreme. Vse podražitv in dodatna dela so znašala 6,5 milijona ali 2%. Kljub rahli zamudi izvedbenih rokov je bila investicija končana v 14 mesecih.

Ljudje v našem kolektivu se zavedajo, da so sprejeli novo obvezo. Tako ekipa, ki je vodila celotni program, kakor tudi delavci kodranke ter drugih temeljnih organizacij, so dokazali, da bodo kos nalogam in da bo celotna proizvodnja tekla s polnimi zmogljivostmi. Prav je, da zapišemo, da nas do konca

tega srednjeročnega obdobja loči le še leto dni. Ob sprejetju plana 1976-80 smo zapisali, da bo glavni poudarek na poglobljanju samoupravljanja in urejanju dohodkovnih odnosov ter da bomo modernizirali in preusmerili našo proizvodnjo v visokomodne artikle ter povečali proizvodnjo za reprodukcijo.

Z zadovoljstvom lahko ugotovim, da so samoupravljanje in dohodkovni odnosi v naši DO razviti v okviru naših možnosti, spoznanj in zahtev delovnih ljudi. Vemo pa tudi to, da bo treba na tem po-

pravi poti

dročju narediti še marsikaj. Samoupravljanje ni končan proces, zavedamo se, da se nenehno razvija in dograjuje, torej bi bila utvara, če bi trdili, da smo na tem področju postorili že vse. Vsekakor pa smo naredili od sprejetja zakona o združenem delu pa do danes viden vsebinski premik. Veliko dela pa nas čaka še pri urejanju dohodkovnih odnosov zunaj naše DO, svobodne menjave dela, odnos trgovina – proizvodnja, povezovanje dela in sredstev v celotni reprodukcijski verigi, s katero smo z našimi programi povezani. Pomemben mejnik v naših naporih predstavlja povezovanje in združevanje dela in sredstev v programu Yulon, program tiskanega pletiva s Tehnokolorjem in Velebitom iz Zagreba, program moškega spodnjega perila z Intertrade Ljubljana, kar kaže na to, da postaja zakon o združenem delu praksa naših TOZD in njihovih samoupranih organov, tako navzven kot tudi znotraj same DO.

Drugi del našega srednjeročnega plana je zajemal modernizacijo in preusmeritev v visokomodne artikle ter v artikle za reprodukcijo. Za ilustracijo uresničevanja tega dela programa služi podatek, da smo dali v obdobju 1976-80 za opremo kar 56% vseh naložb. Do nedavnega smo bili znani samo po konfekcijskih izdelkih, danes pa so naši kupci: tekstilna, avtomobilska, čevljarstva, lesna in gumarska industrija. S to novo proizvodnjo pa postajamo pretežni proizvajalec reprodromaterialov. V letu 1980 bo ta odnos 55/45 v korist reprodromaterialov. Do naslednjega srednjeročnega obdobja 1981-85 nas loči le še leto.

Priprave za oblikovanje srednjeročnega plana so stekle že letos spomladi. Smernice in analiza možnosti srednjeročnega razvoja 1981-85, kažejo, da bo imel naš srednjeročni plan tri osnovne značilnosti:

v prvem letu srednjeročnega plana bodo prišli do polnega ekonomskega izraza naponi, storjeni v preteklem srednjeročnem planu, sočasno bomo pripravili dokumentacijo za novi poseg v obstoječo strukturo proizvodnega programa, in to: v konfekcijski proizvodnji v bodoče ne bomo večali obsega na osnovi zaposlovanja, ampak vidimo njen razvoj v produktivnejši tehnologiji in v še večji orientaciji modnosti; pri proizvodnji reprodromaterialov bomo uvedli produktivnejšo tehnologijo in proizvode, ki lahko prenesejo raven dohodka v naših razmerah. Uveljavljali bomo tiste programe, ki so po strukturi znanja intenzivnejši, ki so izvozno orientirani oziroma uvozno neodvisni ali vsaj opravljali kvalitetno uvozno substitucijo.

Drugi del srednjeročnega plana 1981-8 bo potekal v pretežni meri v izvajanju začrtanih programov. Razen kvalitetnih programov je potrebna za izvedbo vsega tega višja stopnja samoupravne organiziranosti in usposobljeni kadri. V naslednjem obdobju bomo dajali zato več sredstev in posvečali več truda v izobraževanje, v kvalitetno nagrajevanje po delu, v politiko: pravi človek na pravo mesto ter vgrajevanje takšnih samoupravnih odnosov, kjer bo delavec še v večji meri odločal o svoji sedanosti in prihodnosti.

Lepa hvala!

Pa je za nami tudi to garjavo, vroče, potresno, poplavljenost in z energetske krize nasičeno leto 1979. Prežvečili smo ga kot že marsikaj v preteklosti, otepali smo se z nerealizacijo, tulili smo o disciplini in pijancem smo grozili s Škofljico. Da, odprli smo tudi novo kodranko in v pletilnici smo dobili po hudih porodnih krčih novega šefa. Življenjski stroški so porasli, obleko pa smo kupovali z obveznicami posojila za ceste. Nemočni smo, nadalje, stali pred praznimi kavli v mesnicah, kavo so nam delili na dekagrame in kmalu bi zaradi pomanjkanja praška hodili naokoli zamazani kot prašički, želeli smo si novega Martina Krpana, ki bi švercal sol tam od morja. Neverjetno, toda resnično: pričeli smo uvažati tudi kisljo zelje, najbrž po zaslugi glav, ki bi jih tudi kazalo pomočiti v kad, vsaj za hipec. V letu 1979 smo sedeli na sestankih, enkrat ali dvakrat smo sklicali izredno sejo delavskega sveta delovne organizacije, da bi se zaobljubili, kako bomo bolje in pametneje delali, soudeležba pri najemanju posojil pa je narasla, da je marsikoga minila volja po kreditu. Ne samo volja: žepi so postali preplitvi. Oh, česa vsega nam ni dalo 1979. leto. V Start je pokazala Moni Kovačič svoje nepevske glasilke, trikrat zapored smo slavnostno odprli metliški dom kulture, ceste smo prekopali počez, da smo položili nove cevi za kanalizacijo in že deseti smo se zakleli, da bodo čistilne naprave v Rosalnicah gotove do občinskega praznika. Ne smemo pozabiti, da se je naučil v tem letu pevski zbor Beti pesem Lepo je v naši domovini biti mlad, da je nabavil sindikat ozimnico, da so dajali v Kanižarici premog na recept, da so imele samoupravne interesne skupnosti ponovno viške, da je Marjan Matekovič do nezavesti iskal žarnice, da so naši košarkarji vedno slabši, da je bila malica dobra le tedaj, ko je bil tovarš Šterk na bolniški, da je bilo nekaj seksualnih zablod, da so pokradli metliški košarkarji reklamne oglase Belokranjskemu muzejskemu društvu in da je šel Tone Štrucelj, komercialni direktor, trikrat k zobozdravniku Šukljetu v Črnomelj. O, ja. V našo delovno orgaanizacijo je v letu 1979 prijahal Penič na oslu, da bi dokazal, kako ga ne more prizadeti naftna kriza, kupili smo nekaj šivalnih strojev, dobili v Beogradu košuto, visoko priznanje, praznovali smo gasilske jubileje, v akciji Nič nas ne sme presenetiti pa sta družno zatulili sireni Beti in Kometa. Vsaj majhna skupna štima. Še vrsta dogodkov je bila. Skušal sem se omejiti le na najpomembnejše in kot ste opazili, uspehov nisem omenjal, kajti z njimi ste seznanjeni do pičice natanko preko več ali manj razumljivih poročil, slavnostnih govorov in sej. Da bi bilo prihajajoče 1980. leto svetlo kot avgustovski dan, vam želi urednik Toni Gašperič.

Dobri sodelavci

Tovariš, ki ga videvam že dje časa v Beti, predvsem v TOZD Kodranka in volna, je Andre Borias, tehnolog francoske firme ARCT iz Roanne.

Zaupanje v kvaliteto njihovih strojev smo si pridobili že s stroji, ki obratujejo že vrsto let v Kodranki. Tovariš Borias je prišel k nam predvsem z nalogo, uvesti novo tehnologijo v proizvodnjo teksturiranih prej in pa zagnati proizvodnjo na teh strojih.

Andreja smo vprašali, v katerih državah je že bil in kje vse je že opravil podobno delo. Rekel je, da bil bilo veliko pametneje, če bi ga pobarali, kje se ni bil, kajti prepotoval je domala ves svet, ni pa še bil na Kitajskem, v Sovjetski zvezi, v Avstraliji in v nekaterih državah Afrike.

Zanimalo nas je, kakšna je razlika med starimi stroji, ki obratujejo pri nas že vrsto let, in med novimi, pred nedavnim zagnanimi. Razloček je v tehnologiji, v načinu teksturiranja niti filameta oziroma surovin. Pri starih strojih dajejo smer vitja oziroma navidezne zavoje niti vretenca in to je tako imenovano magnetno termofiksiranje. To je prva razlika, druga pa je v hitrosti niti, ki teče skozi stroj. Pri novih strojih je ta hitrost petkrat večja kot pri starih, kar pomeni tudi petkrat večjo proizvodnjo.

Naj omenimo, da je kupila Beti lani pri ARCT najnovejšo teksturirno stroje, skozi katere teče nit s hitrostjo do šest metrov v minuti (stari stroji so zmogli največ sto dvajset metrov v minuti), letos pa je ARCT na sejmu ITMA v Hannoveru predstavil že stroj (predvsem za proizvodnjo tanjših prej za proizvajalce nogavic), ki zmore do tisoč metrov v minuti.

Pri novih strojih porabi delavka dvajset sekund za napeljavo niti, pri starih se je za isto opravilo zamudila dve minuti. Pri vsem tem pa niso pozabili tudi na kvaliteto, ki pa se

veda ne more napredovati skupno s produkcijo.

Borias nam je povedal primere iz mnogih držav, kjer imajo vse od standarda do odličnih delovnih pogojev, nimajo pa strokovnjakov, ki bi se hoteli spopasti z novimi dosežki na področju teksturiranja. Za upravljanje z novimi stroji se je treba uvajati dva do tri mesece, uvajalni rok pri starih strojih pa je bil dva tedna. Največja konkurenta firmi ARCT sta Barmag iz Nemčije in Scragg iz Anglije. Še cela vrsta tovarn po svetu proizvaja teksturirne stroje, vendar pa je ARCT po tehničnih dosežkih in po proizvodnji daleč pred njimi.

Tovariš Andre, zanima nas, če je vaša firma prodala stroje še komu v Jugoslaviji. – Pet strojev je kupil Zele Veljkovič, tri pa Pazinka. Drugače pa smo jih prodali v ZDA, v Kolumbijo, Egipt, Italijo, na Filipine in tako naprej.

– Povejte nam, prosimo, kako pravzaprav takšen stroj sploh nastane.

– V ARCT nas je zaposlenih blizu tisoč sto. Razdeljeni smo v tri tovarne. No, tako jih mi imenujemo. V prvi je vsa administracija, komerciala, finance in podobno ter študijsko-raziskovalni biro. Tu se porajajo ideje o novih strojih in načrti zanje. Druga tovarna je proizvodnja sestavnih delov stroja, vendar ne vseh, saj nam predvsem elektronske dele proizvajajo kooperanti. V tretji tovarni pa vse te dele združimo v stroj, ki ga prepeljemo v prvo tovarno, kjer imamo veliko dvorano za preizkušnje.

– Kako pa je z rezervnimi deli?

– Nimamo omejenega časa za zagotavljanje rezervnih delov, vendar pa straniki, ki ima naš stroj že dvajset let, izdelamo del.

– Pa zasakajmo pogovor stran od strojev. Andre, kaj menite o Metliki, o Jugoslaviji, kakšno sliko ste si ustvarili o naših ljudeh?

– Bela krajina mi je izredno všeč. Zdi se mi, da je najlepša pokrajina v Jugoslaviji. To si upam trditi, saj sem veliko potoval po vaši domovini. Metlika je strašno skrajno majhen kraj, a prikupen. Ljudje, s katerimi sodelujem, so komunikativni, so dobri sodelavci, kar je še posebej pomembno za delo.

Pogovor je s pomočjo prevajalca Jureta Matkoviča zapisal Janez Zele

Srečali smo se z letošnjimi jubilarji dela in se, razumljivo, z njimi tudi pogovorili. Kako zanimivi pogovori! In potem smo se poslovili. In ob vsakem slovesu smo imeli občutek, da nosimo s seboj del usode človeka, s katerim smo se spoznali in pomenkovali. Ugotovili smo, da tudi iz volje in iz spoznanja teh ljudi, naših ljudi, jubilarntov dela, črpamo energijo zase. Več bi se morali pogovarjati.

Metla se hitro pozabi

ŠTEFKA ZUPANČIČ je snažilka v TOZD Konfekcija Črnomelj. Ko sva jo z Janezom poiskala, ni hotela niti slišati, da bi se slikala. Na glavi je imela pisano ruto, v rokah metlo.

– Preden me boste slikali, grem k frizerju.

Delavke, ki so se zbrale okrog nas, so jo pregovorile, da to ni potrebno, da je to za naš časopis in da je lepa.

Štefka Zupančič je v Beti že od leta 1961. Prej je delala pri gostinskem podjetju, a tudi v Beogradu. – O, da. Veliko sem se namučila. Tudi pri zasebnikih sem delala. Veliko sem se nagarala.

Štefka Zupančič bo šla vsak čas v penzijo.

– Sprva mi bo dolgčas po ljudeh, s katerimi sem delala vrsto let. Pa se bom navadila. Metla se hitro pozabi. Da, metla se hitro pozabi.

– In kako ste preživeli trideset let, za katera ste dobili priznanje?

– Vsega je bilo. Ženske so mi velikokrat nagajale. Nalašč so kje kaj umazale. Kričala sem, klela, Zdaj sem se umirila. Sem pa pridno delala. Vse sem uredila, da je bilo čisto, svetlo. Vse.

Potem se Štefka Zupančič potoži, kako velikokrat ni mogla skupaj izkoristiti letnega dopusta.

– En dan me ni bilo v tovarno, pa je bilo že vse narobe. Vse umazano, raz-

metano. Če bi kje ležala na soncu štirinajst dni, bi smeti letele ven skozi dimnik, toliko bi jih bilo. Zdaj pa zdaj sem pa na konju. Ne manjka mi nič.

Pobaram jo po družini, pa mi zaveže usta.

– Pustite to pri miru. Nič ne pišite, ženske bi se smejale, nagajale bi. Če ne bo kaj v redu napisano, vas bom poiskala. Skakali boste čez metlo. Rada se šali, tale Štefka Zupančič.

Ko je sprejela v restavraciji v Metliki priznanje in denarno nagrado, sem jo opazoval. Bila je sveže počesana, nasmejana, ponosna. Vsakdo si zgradi svoj ponos, metla pa se hitro pozabi. Da. Človeška narava je pač takšna da raje ostaja v nas lepo. Slabe spomine zakopljemo globoko vase, kot da takšnih dogodkov nikoli ni bilo. Pa jih vseeno nosimo s seboj in so del nas.

Pogovore pripravila
TONI GAŠPERIČ (tekst)
JANEZ ZELE (Foto)

Pomembnejše od denarja

Med leonjimi jubilarntkami dela je bila tudi TILKA STANKOVIČ. Priznanje je dobila za trideset let delovne dobe. Tovarišica Tilka Stankovič dela na našem predstavništvu že trinajst let. Se pravi od vsega začetka.

– Belokranjka sem. Doma iz Semiča. Zdaj stanujem v Šiški. Na delo se vozim s trolejbusom.

– Delate kot šivilja?

– Da. Prej sem bila zaposlena v Pletenini. Šivamo kolekcije pomlad-poletje, jesen-zima. Trenutno zdaj delamo otroške artikle pa še ženske spalne srajce. Vse-skozi je veliko dela.

– Ste si že kdaj ogledali Beti v Metliki?

– Še nikoli nisem bila tam. Razen v trgovini. Priznati moram, da bolj malo vem, kaj se dogaja v Metliki. Pošteno povedano, me to

najbolj niti ne zanima, saj imam dovolj svojih skrbi.

– Stanovanjski problem ste rešili?

– Da. Kupili smo stanovanje. Dva otroka imam. Hčerka dela v Metalki. Tudi mož je zaposlen tam kot sofer. Mlajši otrok pa ima šele štiri leta. V vrtcu je. Mesečno plačujem 1100 dinarjev, zaslužim pa od 4500 do 5000 dinarjev.

– O delovnih pogojih šivilj v Ljubljani smo že večkrat pisali. So se zadeve kaj izboljšale?

– Ne. Stroji so slabi, manjka nam stolov, žarnice nosimo od doma. Težko je delati v takih razmerah. Tudi z osebnim dohodkom ni zadovoljna. Kmalu bom šla v pokoj in težko bo shajati.

– Še nekaj časa klepetamo s tovarišico Tilko Stankovič. Pove namda je mož bolj malo doma.

– Takšno delo ima. Vesela pa sem, da je do zdaj srečno vozil. To je važno, morda pomembnejše od denarja. Le kaj bi z dinarji, če bi se zgodilo karkoli hudega?

Bili smo revni, a srečni

S tridesetimi leti delovne dobe se lahko pohvali v TOZD Konfekcija Dobova le JOŽEFA DRUGOVIČ, ženska rojena v Bistrici ob Sotli. V Dobovi živi dvajset let. Je poročena, ima hčerko, ki obiskuje pedagoško gimnazijo ter trenira karate.

– Mladi imajo danes drugačne pogoje za življenje. V naših mladih letih smo bili revni, vendar srečni. Pa naj mladi uživajo. Drugače najbrž ne gre.

– Od kdaj delate v Beti?

– Od leta 1964. Od za-

četka. Primem za vsako delo. Kjer kdo manjka, tam sem. Bila sem kontrolorka, zdaj sem pri adjustiranju.

– Lepi spomini?

– Tudi taki so. Pa še zabavni so. Do danes, na

primer, sem zamenjala natanko štirinajst direktorjev. Nekateri niso zdržali dolgo. Zdaj delo lepo teče. Smo pa imeli tudi krize. Delovni pogoji so se močno izboljšali, ko so bili zgrajeni novi prostori. To je bilo leta 1973.

– Se spominjate, kako je bilo v začetku?

– Da. Bilo nas je trideset. Imela sem šest tisočakov plače. Takrat sem bila predsednica delavskega sveta. Velikokrat sem morala v Metliko, kajti stvari niso tekle, kot bi morale.

– Kje ste delali, predno ste prišli v Dobovo?

– Petnajst let sem bila zaposlena v Zagrebu. V Kontaktu.

– Kaj si želite ob tridesetletnem delovnem jubileju?

– Predvsem zdravja. Sebi, družini, sodelavcem. Vse drugo pride samo od sebe. Zdravja pa se ne da kupiti.

Desetletja v Beti

ANA VODNIK dela v TOZD Konfekcija Mirna peč že dvajset let. Rodila se je v Gornjem Podborštu, ki je tri kilometre oddaljen od Mirne peči, na delo in domov hodi peš.

– V Beti sem se zaposlila 1959. leta. Prej nisem nikjer delala. Doma sem gospodinjila, dokler nista hčerki malce porasli.

– V Beti šivate?

– Da, sem strojna šivilja. Delati sem se naučila v Beti.

– Imate dovolj dela, kajne?

– Veliko, a tudi norme so visoke. Dobro je treba poprijeti.

– Kako se razumete med seboj?

– Medsebojni odnosi niso slabi. No, včasih že pride do ostrih besed, vendar največkrat zaradi dela.

– Vas kaj posebej moti?

– Najvažneje se mi zdi to, da imamo dovolj dela. Vse

druge stvari se že nekako uredijo.

– Ste dobro obveščeni o delu, težavah, uspehih v drugih TOZD?

– Nismo. Vse premalo vemo, kaj se dogaja drugje. Delegati že poročajo kaj je bilo govorno in sklenjeno na različnih sestankih, a zdi se mi, da je to še vse premalo. Tu je še vezilo pa Včeraj, danes, jutri, novice, ki so sicer zanimive, a jih je premalo. Veste, ljudi marsikaj zanima, jezni pa so, če česa ne vedo. Zaradi slabe obveščенosti lahko pride do zelo hude krvi.

– V TOZD Konfekcija Mirna peč govorite že dalj časa, da boste delali samo v dopoldanski izmeni. Se vam zdi to pametno?

– Zame sta boljši dve izmeni. Tako si lahko bolje razporedim delo. Večkrat je treba stopiti v trgovino pa na občino, k zdravniku. Ni pa malo tistih, ki se navdušujejo nad to zamislijo.

– Povejte mi, koliko zaslužite?

– Takole med štirimi in pet tisoč in mesec. Mož je upokojen in dobiva pet tisoč dinarjev pokojnine.

– Potem pa že gre, kajne?

– Nisem vam povedala, da sem priženi štiri otroke. Moja hčerka pa je invalid. Denar služi tako, da pazi na otroke. Malo zemlje imamo, ki jo obdelujemo, da je za sproti. Tako se da dihati.

Brez nedelj in praznikov

“V Metliko sem prišel pred devetnajstimi leti,” je začel svojo pripoved Mihael Kobe, delavec, ki je prejel

24. novembra priznanje za tridesetletno delo.

„Poročil sem se in na srečo kmalu dobil stanovanje. Dobila ga je pravzaprav žena, ki je bila zaposlena v kmetijski zadrugi, kjer je še danes. Imava dva otroka.

Predem sem se zaposlil v Beti, sem delal pri Jugoslovanski železnici. Bil sem na raznih postajah v Istri in v Slovenskem Primorju. Delo pri železnici je bilo precej naporno. Vsak drugi dan sem delal ponoči. Opravljal sem različna dela, najdlje pa sem bil vlakovni odpravnik.

Da, niti nedelj niti praznikov nisem poznal takrat. O prostih sobotah se mi ni niti sanjalo.

Zaradi napornega dela, težkih delovnih pogojev sem se zaposlil v Beti. Še prej sem seveda odslužil vojaški rok.

V Beti delam ves čas v skladišču gotovih izdelkov. Čeprav zahteva delo veliko natančnosti, je veliko lažje od prejšnjega dela. Glede dela in delovnih pogojev nimam kaj oporekati, le osebni dohodek se mi zdi premajhen. Upam, da se bo tudi to izboljšalo.

Ob koncu naj povem samo dve želji: da bi bil zdrav še naprej tako dobro kot do sedaj ter da bi naša delovna organizacija še naprej tako dobro delala in uspevala. Ne bi bilo slabo, če bi bilo še boljše.”

Med jublanti dela je bila tudi Francka Mavsar iz TOZD Pletilnica. Naša kamera jo je dobila sredi dela, saj si je drugače ne moremo predstavljati. Daljši razgovor z njo je bil objavljen na zadnji strani Dolenjskega lista, pa ne gre, da bi stvari ponavljali. Tovaristci Francki Mavsar iskreno čestitamo k tridesetletnemu jubileju z željo, da bi ohranila vedrost, ki jo spremlja, da bi bila zdrava in trdna. Pa še vse, kar si želi sama.

ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI

Najbolj neuspešen izumitelj

V letih 1962 - 77 je dal Arthur Pedrick iz Sussexa v Angliji patentirati nič manj kot 162 izumov. Najbolj je ponosen na dvokolo, ki ga je mogoče voziti po suhem in pod vodo, in na poseben volan, s katerim je mogoče avto šofirati z zadnjih sedežev. Doslej za Pedrickove patente še nihče ni pokazal niti najmanjšega zanimanja.

Najbolj neuspešen boksar

29. septembra 1946 je Al Couture v Lewistonu, ZDA, nokautiral svojega nasprotnika Ralpa Waltona že na samem začetku prve runde. Njun dvoboj je trajal deset sekund in pol. V ta čas je že všteti deset sekund, ko je Walton ležal na tleh in mu je sodnik odštevati.

Najbolj neuspešen poskus državnega udara

Leta 1964 so italijanski neofašisti v Rimu pripravljali državni udar. Zbrali so se v enem od rimskih predmestij, od tam pa so nameravali vdreti v mestno središče in nato vreči vlado. Ker pa jih je prišla večina iz drugih mest in Rima niso tako dobro poznali, so se v predmestnem labirintu izgubili. Italijanske oblasti so zvedele za nevarnost, ki jim je grozila, šele pet let kasneje. Leta 1974 pa so neofašisti v Kalabriji opustili poskus pokrajinskega udara zaradi hudega dežja.

„Vsi smo bili do kože mokri. Lilo je kot iz škafa,“ je kasneje pojasnil vodja nesojenega udara.

VEZILO, glasilo delovnih ljudi DO Beti in Komet ureja uredniški odbor: Toni Gašperič (glavni odgovorni urednik), Slobodanka Videtič, Janez Žele, Desimir Milovanovič, Vida Šegina, Marija Jakljevič, Jože Gerkišič, Tone Omerzel, Ivica Rajgelj, Jožica Cigič, Zdenka Gerkišič, Branko Herak, Milena Pavuna, Zvonka Gorenc, Sonja Zorc, Marjetka Žele, Milka Mavrin, Jože Novak, Vera Kostelec, Miomir Činkič, Ivan Brodarič, in Irena Kostevc. Tehnični urednik: Janez Pezelj, lektor: Iva Krže. Veziло izhaja v nakladi 2100 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Priprava in stavek: ČZP Dolenjski list, Novo mesto. Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, Metlika.

Najbolj dolgočasen predavatelj

To je dr. Dawid Coward, profesor na univerzi v Leedsu, ki je na tekmovanju „Najbolj dolgočasen predavatelj leta“ doslej že dvakrat zapored osvojil prvo mesto. Leta 1977 je skrajno dolgočasno predaval o skrajno dolgočasni temi z naslovom O nekaterih problemih, s katerimi se srečujemo pri oskrbovanju in vzdrževanju pisoarjev. Drugo mesto je na istem tekmovanju osvojil Cowardov nekoliko manj dolgočasni kolega z medicinske fakultete v Leedsu. Predaval je o tem, kako človek loči med desnico in levico. V boju za prvo mesto ga je pokopalo to, da je predavanje popestril z diapozitivi, ki so prikazovali bilijardno kroglo, gledano z različnih zornih kotov. Leto dni pred tem pa je dr. Coward zmagal z dialektično-materialistično analizo neke smešnice o treh kokosovih orehih.

Najbolj neuspešna vremenska napoved

Letos januarja se je v arabskem Jeddahu ob Rdečem morju utrgal oblak. Lokalni list Arabske novice je ob tem objavil naslednje vremensko poročilo: „Obžalujemo, ker vam ne moremo posredovati vremenskega poročila. Vremenske podatke dobivamo z letališča, ki je zaradi vremena zaprto. Popolnejše vremensko poročilo bomo objavili jutri, če bo dopuščalo vreme.“

Najbolj neuspešna avtobusna proga

Ta sloves gre brez dvoma progi med krajema Hanley in Bagnall v angleški pokrajini Staffordshire. Leta 1976 se je dogajalo, da so napol prazni avtobusi enostavno nehali ustavljati, čeprav se je na postajališčih gnetlo tudi po več deset potnikov. Na pritožbo potnikov je občinski svetnik Arthur Cholerton izrekel besede, s katerimi se je zapisal v zgodovino avtobusnega prometa. Dejal pa je naslednje: „Če bi avtobusi ustavljali in sprejemali potnike, bi to pokvarilo njihov vozni red.“

Najbolj neuspešno ponarejen ček

Marca 1967 je nek zidar v Lagosu, v Nigeriji, vsoto 9 funtov, 4 šilingov in 0 penijev, ki jo je imel napisano na svojem plačilnem čeku, ponaredil v 697.009 funtov, 4 šilinge in 0 penijev. Če čeka nato ne bi skušal vnovčiti, bi ponaredbe nikoli ne odkrili.

Najbolj neuspešni kaznilniški pazniki

Do največjega skupinskega pobega zapornikov v civiliziranem

svetu je prišlo julija lani, ko je iz kaznilnice Alcentre pri Lizboni naenkrat pobegnilo 124 zapornikov. Luknjo v zidu, skozi katero so pobegnili, so širili več tednov, ne da bi kateri od paznikov opazil kaj sumljivega. Eden izmed njih je kasneje povedal, da je zvečer, neposredno pred velikim pobegom, sicer opazil, da je v njegovem bloku vsega 13 namesto 36 zapornikov, da pa se mu je to zdelo „normalno“, češ da so se mu zaporniki pogosto skrivali. Podobno prepričljiv je bil po dogodku tudi portugalski minister za pravosodje, dr. Santos Pais. Ta je dejal, da je bil pobeg „normalna reakcija zapornikov na njihovo zakonito željo po svobodi“.

Najbolj neuspešna rešitev mačke z drevesa

Med lankso stavko londonskih gasilcev je njihove dolžnosti začasno prevzela vojska. 14. januarja je vojaško gasilsko skupino poklicala neka ženska iz južnega

Londona, katere mačka je splezala na drevo in ni znala več dol. Fantje so takoj pribzeli in žival, ki je bila na robu živčnega zloma, varno spravili na tla. Njena lastnica jim je bila tako hvaležna, da jih je vse povabila na čaj. Sledilo je pristrčno slovo, fantje so sedli v avto in se odpeljali. Primer sploh ne bi bil vreden omembe, če ne bi pri tem povozili mačke. Seveda tiste, ki so jo rešili z drevesa.

Najbolj neuspešen kandidat za voziški izpit

je bila, kolikor je znano, Miriam Hargrave iz Wakefielda v Yorkshiru. V osmih letih jo je izpitna komisija vrgla natanko 39-krat. V štiridesetem poskusu, avgusta 1970, je izpit žal naredila. Najhitreje pa je na izpitu pogrnila neka Helen Ireland iz Auburna v Kaliforniji. Pri svojem petem poskusu je sedla v avto, vžgala motorin namesto na sklopko pritisnila na plin. Uprava avtošole je morala kasneje poklicati zidarje, da so v garaži postavili nov zid. Zamenjava sklopke s plinom je drago stala tudi

NEUSPEŠNA SEZONA - Če bi prelistali letnike minulih Vežil, bi skoraj zagotovo v vsaki številki našli vest ali sliko o metliških košarkarjih. Letos o njih domala ni ne duha ne sluha. Pa to ne pomeni, da fantje v dresih, na katerih je napis „Beti“, ne igrajo. Nekoč izredno dobra ekipa je v predtekmovanju slovenskega prvenstva nastopila slabo, vzrok pa je samo precej nenačrtno pomlajevanje. Kako to, da Beti izgublja z vrstami, ki ji včasih še do kolen niso segle? Ne d bi bilo napak, ko bi o neuspešnih metliških košarkarjev tisti, ki so bili včasih tako pridni sodelavci, napisali nekaj vrst tudi sedaj. Na sliki: s srečanja med večnima tekmečema Novim mestom in Beti, v katerem so bili Metličani hudo poraženi.

Zadihati s polnimi pljuči

Oni dan je bilo mimo, nekam preveč tiho, ko sem obiskal naše predstavništvo v Ljubljani. Morda je prispevala k tej umir-

jenosti svoj delež tovarišica Božena Pogačnik, novi vodja

ČESTITKA

Žena Marjetka je povila pred kratkim članu našega uredništva Janezu Zeletu krepkega sina Mihca. Uredništvo obema čestita z željo, da bi Mihec zdravo in hitro rasel, da bi prijel nekega dne za foto aparat ali za pero in da bi se pridružil ustvarjalcem našega glasila.

UREDNIŠTVO

SKUPŠČINA BELOKRANJSKIH ŠTUDENTOV

Konec novembra je bila v Ljubljani redna letna skupščina Kluba belokranjskih študentov (KBS). Študenti so pregledali delo v preteklem letu ter poudarili, da niso mogli uspešno izpeljati vseh začrtanih nalog, ker jih je pri delu oviralo pomanjkanje finančnih sredstev. Študenti so izrazili upanje, da se bo položaj v letošnjem šolskem letu izboljšal.

V nadaljevanju uradnega dela skupščine so izvolili novega predsednika ter člane komisij.

Po stari belokranjski navadi je bil najbolj živahen neuradni del skupščine. Belokranjci so še enkrat dokazali, da jim dobre volje nikoli ne zmanjka.

M. BEZEK

našega predstavništva. Na tem delovnem mestu je šele dobre tri mesece. Prej je delala Božena Pogačnik v Induplati Jarše pa še na Gospodarski zbornici. Pri četi pogovor s tovarišico Boženo ni težko, saj še zdaleč ni ženska, ki bi se zapirala vase, temveč je širokega pogleda in odprta za vse probleme, ki jih vidi in ki jim bo prišla do konca.

— Velikokrat sem se že pogovarjal z delavkami, šiviljami, ki delajo v kletnih prostorih tukaj v Tolstojevi 16. Jeze se zavoljo slabih delovnih razmer.

— Res je. Prostori so premajhni, nezračni, premalo svetlobe je v njih. Nekateri malenkosti, kot na primer žarnice, bi že zdavnaj odpravili, a kaj, ko ni žarnic. Vem, da obstajajo načrti za zgraditev paviljona na vrtu, vendar se, kot mi je znano, zatika pri denarju. S tem se je veliko ukvarjal tovariš Vogler, a ga je prehitela smrt. Škoda.

— Domala vsi prostori so videti kot skladišča.

— To je pa tako: Metlika in Ljubljana sta precej oddaljeni. S prevozi je težko, zato imamo kupe pletiva, izdelkov, na vsakem koraku. Radi bi se sprostiti, radi bi zadihali s polnimi pljuči.

— Malo mladih delavk je videti pri vas za stroji. Vpliva to kaj na razpoloženje?

— Prav gotovo. To so ženske, ki jim manjka do pokoja le nekaj let, zato ni nič čudnega, če je čutiti večji pritisk na povišanje osebnih dohodkov kot morda pri vas v Metliki. Pa še nekaj je: življenjski stroški so v Ljubljani gotovo zahtevnejši kot na podeželju. Naše ženske, na primer, so odvisne le od tega, kar zaslužijo od šestih do dveh. Skoraj nobena popoldne ne obdeluje njive. Vse je treba kupiti. Od peteršiljčka do obleke. Delavke pa tudi primerjajo svoje osebne dohodke s prejemki v drugih delovnih organizacijah. Negodovanje potem še naraste. Malce me je strah, da bomo težko dobili mlada dekleta, ki bi bila voljna sestiti za stroj. V Ljubljani je preveč delovnih mest, ki so veliko bolj plačana kot pa delo strojne šivilje.

— Zanima me, kako so vas sodelavci sprejeli.

— Lepo. Priznati moram, da sem prijetno presenečena. No, o Belokranjcih sem slišala že veliko lepega, o tem sem se zdaj tudi sama prepričala.

— Dela vam ne bo manjkalo, kajne?

— Iz dneva v dan je več opravil. Zdi se mi, kot bi se porajala. Tako je tudi prav.

SLIKA JANEZ ZELE
BESEDILO: TONI GAŠPERIČ

V Belo krajino ali ne?

V Ljubljani študira veliko mladih iz Bele krajine. Točnih podatkov o njihovem številu nimamo, domnevamo pa, da jih je okrog 150. A kljub temu se jih po opravljeni diplomi zelo malo vrne v domače gnezdo. Kaj menijo o tem Belokranjci?

MARJAN BALKOVEC, 25 let, študent farmacije: „Menim, da se zadnje čase študenti v vedno večjem številu vračajo domov. Seveda se zgodi, tako kot se je meni, da zaradi profila izobrazbe v Beli krajini ne bom dobil službe. Če bi to vedel

pre bi se gotovo odločil za drugačen študij, kajti pokrajina ob Kolpi me privlači. Tudi štipendijska politika je urejena, tako da študenti zares nimajo vzroka za pritoževanje.”

VERICA SLANEC, 21 let, študentka fakultete za naravoslovje in tehnologijo, smer fizika: „Zdi se mi, da mladi

ljudje Belo krajino še vedno zapuščajajo. Vzrokov je več,

gotovo tudi ta, da si mladi želijo živeti v večjih mestih zaradi pestrejšega življenja na vseh področjih. Študenti se premalo zavedajo, da Bela krajina še ni dosegla tiste stopnje razvoja, ko bi lahko rekli, da ima dovolj šolanega kadra. Da pa mladi, ki gredo študirat, pozabijo, da so bili kdaj Belokranjci, tega gotovo še ne bomo tako kmalu trdili.”

SILVO GRDEŠIČ, 25 let, študent fakultete za naravo-

slovje in tehnologijo, smer fizika: „Preden sem okusil študentovska leta, sem že bil v delovnem razmerju in trditi smem, da v Beli krajini za ambiciozne ni možnosti za napredovanje. So preveč familijarni odnosi, česar v velikem mestu ni čutiti v tolikšni meri, hkrati je v večjih mestih študirani kader tudi veliko bolj cenjen. Torej so vzroki, zakaj se študenti po končanem študiju ne odločajo za Belo krajino, znani.”

BRANKA KOČEVAR, 21 let, študentka prava „Za

dekleta lahko rečem, da se poročijo in gredo za partnerjem. Poleg tega vsi težko najdejo zaposlitev v kraju, ki je pretežno usmerjen v eno panogo. Sicer pa je danes že tako, da se ljudje raje prilagajajo lastnim željam kakor potrebam okolja. Gredo, kamor jih žene srce.”

Kolikor študentov, toliko različnih odgovorov. Mnenja se močno delijo, a kljub temu je iz njih mogoče izbrskati mnogo zanimivega in poučnega.

MIRJAM BEZEK

Novoletna kožerija

Tovarna naša Beti,
ta tozdov osem ima.
Vsak dela pa po svoje,
kakor pač ve in zna.

V konfekciji se šiva,
kroji se na debelo,
s kopalkami je dela,
ker faz je tu veliko.

Barvarna nam po svoje
vse barva in suši.
Če pa ni prave barve,
pa delo kar stoji.

V konfekciji v Črnomlju
se postla vesele.
Če pa ni dela zanje,
pošteno jih skrbi.

Pa Dobova in Mirna peč,
še dva sta tozda to.
Dohodek se ustvarja,
pa vendar ni denarja.

V pletilnici se plete,
se druge delajo reči,
napak se tu ne dela,
se klase vsak boji.

V Žakanju se dela
v glavnem za otroke.
So delavke vesele,
kadar je dela polne roke.

V kodranki in volni
ponosni zdaj so vsi.
So nov obrat dobili,
ga dolgo so gradili.

Pri nas se res lepo živi,
posebno, ko so prazniki.
Si človek živce odpočije,
ker drugih takrat ni skrbi.

IVAN MALEŠIČ

